

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17.05.2005, sp. zn. 20 Cdo 2911/2004

Číslo:

Právní věta:

Soud:

Datum rozhodnutí: 01.01.1970

Spisová značka:

Číslo rozhodnutí:

Číslo sešitu:

Typ rozhodnutí:

Hesla: Výkon rozhodnutí

Předpisy: 513/1991 Sb. § 408 odst. 1 99/1963 Sb. § 268 odst. 1 písm. h)

Druh:

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 59

Právo plynoucí z obchodního závazkového vztahu pravomocně přiznané v soudním nebo rozhodčím řízení v posledních třech měsících plynutí desetileté doby uvedené v § 408 odst. 1 obch. zák. nebo až po jejím uplynutí, se nepromlčí, podá-li oprávněný návrh na nařízení výkonu rozhodnutí nebo exekuce ve lhůtě tří měsíců od vykonatelnosti rozhodnutí.

(Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 5. 2005, sp. zn. [20 Cdo 2911/2004](#))

Krajský soud v Brně usnesením ze dne 9. 8. 2004 potvrdil usnesení ze dne 13. 8. 2003, jímž Městský soud v Brně zamítl návrh povinného na zastavení exekuce založený na uplatněné námitce promlčení (§ 268 odst. 1 písm.. h/ o. s. ř.). Odvolací soud má rozhodnutí prvostupňového soudu za správné, neboť podle něj § 408 odst. 2 obch. zák. otázku délky promlčení doby soudním rozhodnutím přiznaného práva neřeší, a tak se prosadí obecná desetiletá doba podle § 110 obč. zák. a vymáhaná práva promlčena nejsou.

Povinná ve včasém dovolání, jež pokládá za přípustné ve smyslu § 237 odst. 1 písm.. c), odst. 3 o. s. ř., namítla, že rozhodnutí odvolacího soudu spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Dovolatelka za nesprávný pokládá názor, že je otázku promlčení podle § 408 obch. zák. nutno posuzovat ve vazbě na § 110 odst. 1 obč. zák., neboť takový názor odporuje rozsudku Nejvyššího soudu z 18. 6. 2003, sp. zn. [35 Odo 619/2002](#), o komplexní úpravě promlčení v obchodním zákoníku; závěry odkazovaného rozhodnutí jsou použitelné i v tomto případě, v němž netřeba aplikovat ustanovení občanského zákoníku. Pohledávka oprávněné sestává ze tří samostatných pohledávek, jež se staly splatnými 27. 5., 7. 7. a 21. 9. 1992. Povinná má za to, že rozhodnutí ohledně prvních dvou z nich bylo možno vykonat, jen bylo-li by exekuční řízení zahájeno

do 30. 8. 2002, ohledně pohledávky třetí by muselo být exekuční řízení zahájeno nejpozději 22. 9. 2002; návrh na nařízení exekuce ohledně všech tří pohledávek však byl soudu doručen 28. 1. 2003. Uplatnila-li povinná v exekuci námitku promlčení, je rozhodnutí odvolacího soudu nesprávné. Oprávněná navrhla, aby bylo dovolání coby nedůvodné zamítnuto. Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, pokud to zákon připouští.

Podle § 238a odst. 1 písm. d), odst. 2 o. s. ř. je sice dovolání přípustné proti usnesení odvolacího soudu, jímž bylo potvrzeno nebo změněno usnesení soudu prvního stupně, kterým bylo rozhodnuto ve věci zastavení výkonu rozhodnutí (a ve smyslu § 52 odst. 1 a § 130 zák. č. 120/2001 Sb. zastavení exekuce), avšak nikoliv bez dalšího, nýbrž jen za podmínek vyložených v § 237 odst. 1 a 3 o. s. ř. Jelikož napadené usnesení není měnícím (§ 237 odst. 1 písm. a/ o. s. ř.), ani potvrzujícím poté, co předchází (jiné) rozhodnutí soudu prvního stupně bylo odvolacím soudem zrušeno (§ 237 odst. 1 písm. b/ o. s. ř.), přichází v úvahu – k založení přípustnosti dovolání – toliko ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. Podle něho je dovolání přípustné, dospěje-li dovolací soud k závěru, že napadené rozhodnutí je ve věci samé po právní stránce zásadního významu.

Dovolací přezkum, předjímaný tímto ustanovením, je tím předpokládán zásadně pro posouzení otázek právních, pročež způsobilý dovolací důvod představuje ten, jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.); vzhledem k tomu, že uplatněným důvodem je dovolací soud vázán (§ 242 odst. 3, věta první, o. s. ř.), lze to, zda rozhodnutí je zásadního právního významu, posuzovat jen z hlediska těch námitek obsažených v dovolání, jež jsou tomuto dovolacímu důvodu podřaditelné.

Podle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li tuto otázku v rozporu s hmotným právem.

Tato podmínka je v dané věci splněna; otázka, jež byla klíčová pro rozhodnutí odvolacího soudu a kterou otevřela dovolatelka prostřednictvím způsobilého dovolacího důvodu, není v soudní praxi běžně posuzována (nelze hovořit o ustáleném výkladu) a Nejvyšší soud se k ní dosud explicitě nevyjádřil (usnesení ze dne 26. 11. 2003, sp. zn. [20 Cdo 1595/2002](#), a ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1290/2003, v nichž dovolací soud vyložil § 408 obch. zák., se výslovně netýkají případů uvedených § 408 odst. 2 obch. zák.); přitom její posouzení může být způsobilé ovlivnit posouzení věci obdobných, pročež má i potřebný potenciál ku zobecnění.

Odvolací soud v posuzované věci vycházel z názoru, jehož dosáhl výkladem ustanovení § 408 odst. 1 a 2 obch. zák., že i v případě, že právo bylo pravomocně přiznáno soudním či rozhodčím řízením později než tři měsíce před uplynutím promlčecí doby, je třeba vycházet (i při ohledu na to, že otázka promlčení obchodněprávních vztahů je upravena speciální komplexní úpravou podle obchodního zákoníku) z § 110 odst. 1 obč. zák.

Podle § 110 odst. 1 obč. zák., bylo-li právo přiznáno pravomocným rozhodnutím soudu, promlčuje se za deset let ode dne, kdy mělo být podle rozhodnutí plněno. Podle ustanovení § 408 odst. 1 obch. zák. bez ohledu na jiná ustanovení tohoto zákona skončí promlčecí doba nejpozději po uplynutí 10 let ode dne, kdy počala poprvé běžet.

Námitku promlčení však nelze uplatnit v soudním nebo rozhodčím řízení, jež bylo zahájeno před uplynutím této lhůty.

Podle ustanovení § 408 odst. 2 obch. zák., bylo-li právo pravomocně přiznáno v soudním nebo rozhodčím řízení později než tři měsíce před uplynutím promlčecí doby nebo po jejím uplynutí, lze rozhodnutí soudně vykonat, jestliže řízení o jeho výkonu bylo zahájeno do tří měsíců ode dne, kdy mohlo být zahájeno.

Podle § 159 odst. 1 o. s. ř. doručení rozsudek, který již nelze napadnout odvoláním, je v právní moci. Podle § 161 odst. 1 o. s. ř. je rozsudek vykonatelný, jakmile uplynula lhůta k plnění.

Podle § 35 odst. 2 zák. č. 120/2001 Sb. je exekuční řízení zahájeno dnem, kdy návrh na nařízení exekuce došel exekutorovi nebo příslušnému soudu.

V rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 18. 6. 2003, sp. zn. [35 Odo 619/2002](#) (publikovaném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 3/2004 pod poř. č. 26), dovolací soud vyložil, že právní úprava promlčení v obchodním zákoníku má komplexní povahu, a poukázal i na právní názor vyslovený Ústavním soudem v nález ze dne 8. 7. 1999, sp. zn. III. ÚS 140/99 (uveřejněnému ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu ČR, svazku 15, ročníku 1999, dílu I, pod číslem 101), v němž Ústavní soud uzavřel, že rozhodující pro řešení otázky, který právní předpis je nutno použít (při posuzování promlčení nároku na vydání bezdůvodného obohacení), je podstata společenského vztahu, v němž podnikatel vystupoval.

V usnesení ze dne 26. 5. 2004, sp. zn. 20 Cdo 1290/2003 (s odkazem na své usnesení z 26. 11. 2003, sp. zn. [20 Cdo 1595/2002](#)), Nejvyšší soud k otázce, kdy se promlčuje právo již pravomocně (v nalézacím řízení) přiznané, uvedl, že jediným ustanovením, v němž obchodní zákoník upravuje promlčení ve vztahu k výkonu rozhodnutí, a kde používá pojmu „právo pravomocně přiznané v soudním nebo rozhodčím řízení“, je ustanovení § 408 odst. 2. Ze zařazení tohoto ustanovení (poskytujícího k podání návrhu na výkon rozhodnutí pro tam uvedené případy /o něž však v tehdejší věci nešlo, jelikož oprávněné v onom řízení bylo právo pravomocně přiznáno dříve než tři měsíce před uplynutím promlčecí doby/ ještě další, a to tříměsíční lhůtu) za ustanovení § 408 odst. 1 obch. zák., zakotvujícího desetiletou lhůtu, nutno dovodit, že právo pravomocně přiznané lze vykonat v exekučním řízení zahájeném v desetileté lhůtě podle § 408 odst. 1 obch. zák. Ustanovení § 408 odst. 2 obch. zák. sice výslovně neříká, že rozhodnutí vydané v soudním či rozhodčím řízení, přiznávající určité právo, lze soudně vykonat, bylo-li exekuční řízení zahájeno v desetileté lhůtě, ale pro tam uvedené případy dokonce stanoví prodloužení promlčecí doby (o tři měsíce ode dne, kdy vykonávací řízení mohlo být zahájeno). Touto „promlčecí dobou“, o jejímž uplynutí hovoří (v souvislosti s prodloužením lhůty k výkonu rozhodnutí) ustanovení § 408 odst. 2 obch. zák. – logicky – není obecná čtyřletá doba (§ 397 obch. zák.) stanovená pro uplatnění práva v nalézacím řízení, tedy pro podání žaloby (§ 391 odst. 1 obch. zák.), nýbrž doba desetiletá, upravená v předcházejícím odstavci téhož paragrafu, tedy v ustanovení § 408 odst. 1 obch. zák. Z uvedeného v citovaném rozhodnutí vyplynulo, že řízení o výkon rozhodnutí (vydaného v nalézacím, ať již soudním či rozhodčím řízení) přiznávajícího určité právo musí být zahájeno v desetileté lhůtě, počítané ode dne, kdy lhůta počala běžet poprvé (§ 408 odst. 1 obch. zák.), a v určitých případech v desetileté lhůtě prodloužené o další tři měsíce od vykonatelnosti rozhodnutí (§ 408 odst. 2 obch. zák.). Tyto právní názory lze použít do jisté míry i při rozhodování této věci, jejíž skutkový základ tvrzený k námitce promlčení uplatněné povinnou v odvolacím řízení není ovšem již zaujatým výkladem beze zbytku řešen – právě projednávaný případ představuje podle tvrzení povinné případ, kdy vymáhaná pohledávka byla pravomocně přiznána v soudním řízení dílem (pro pohledávku ve výši 361 553 Kč) po uplynutí maximální desetileté horní hranice promlčecí doby uvedené v § 408 odst. 1 obch. zák. a dílem (pro pohledávky ve výši 124 248,61 Kč a ve výši 187 649,61 Kč) později než tři měsíce před jejím uplynutím.

Z již uvedeného jednak plyne, že se tudíž obecná úprava obsažená v § 110 odst. 1 obč. zák. v obchodně právních poměrech nemůže uplatnit, a jednak, že obchodní zákoník počítá v § 408 se dvěma situacemi. Za první, že bylo právo pravomocně přiznáno v průběhu desetileté doby uvedené v § 408 odst. 1 obch. zák., avšak dříve než v posledních třech měsících jejího plynutí, a za druhé, že bylo právo pravomocně přiznáno až v době do tří měsíců před uplynutím desetileté doby dle § 408 odst. 1 obch. zák. anebo že se tak stalo až po jejím uplynutí. Zákonem stanovené prodloužení desetileté doby o tři měsíce k podání návrhu na výkon rozhodnutí (a ve smyslu § 130 zák. č. 120/2001 Sb. i exekuce) se však ve smyslu § 408 odst. 2 obch. zák. uplatní jen v posléze – na druhém místě – uvedených obou situacích (byť časově individuálně různě, neboť tříměsíční lhůta k zahájení řízení o výkon rozhodnutí tak může začít běžet již před uplynutím doby uvedené v § 408 odst. 1 obch.

zák. – oprávněný se nevystaví nebezpečí důvodně uplatněné námitky promlčení povinným jedině tehdy, podá-li návrh na nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) ve lhůtě tří měsíců od vykonatelnosti vykonávaného titulu; naopak, nestane-li se tak a uplatní-li povinný v nařízeném výkonu (exekuci) námitku promlčení, musí se její důvodností podle časových okolností významných ve smyslu § 408 obch. zák. (splatnost pohledávky, právní moc přiznání nároku, vykonatelnost titulu a okamžik podání návrhu na exekuci) soud výkonu rozhodnutí (exekuce) ve smyslu ustanovení § 268 odst. 1 písm.. h) o. s. ř. zabývat.

V dovolacím řízení přezkoumávané věci tak odvolací soud, veden odlišným právním názorem, neučinil. Oprávněná v návrhu došlém soudu 28. 1. 2003 tvrdí (a soud prvního stupně z toho vychází), že rozsudek Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 27. 9. 1999 nabyt právní moci dne 10. 7. 2002, dlužná částka měla být uhrazena do tří dnů od právní moci rozsudku. Bylo proto pro rozhodování o důvodnosti návrhu povinné na zastavení exekuce významné, kdy se vymáhané pohledávky staly splatnými a kdy byly oprávněné pravomocně přiznány.

Poněvadž k závěru, že rozhodnutí odvolacího soudu je správné, dospět nelze, Nejvyšší soud je v souladu s ustanovením § 243b odst. 2 o. s. ř. zrušil; vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil i je, a tomuto soudu věc vrátil k dalšímu řízení (§ 243b odst. 3 o. s. ř.).